

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 1. De Censuris in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

A P P E N D I X.

D E
CENSURIS ECCLESIASTICIS.

§. Primus.

D E
Censuris in Communi.

Quæres primò. Unde nomen Censura?

R. Illud derivatur à Censore. Olim in Republ. Romana Judices constituti ad corrigendos mores Censores appellabantur, quorum correctio vel punitio dicebatur censura. Hac significatione utens Ecclesia pœnam, quam fidelibus injungit, censuram nuncupavit.

Quæres secundò. Quid est censura?

R. Est pœna spiritualis & medicinalis ecclesiastica potestate inflicta, privans hominem baptizatum usu aliquorum bonorum spiritualium, ut à contumacia desistat.

Dicitur 1. *Pœna*. Quia est privatio bonorum. 2. *Spiritualis*. Quia primariò privat spiritualibus. 3. *Medicinalis*. Quia non tam vindicat peccatum præteritum, quàm continuationem peccati cohibet. 4. *Inflicta ab Ecclesiastica potestate*: Quia est pœna Ecclesiæ. 5. *Hominem baptizatum*. Nam soli fideles subiectum sunt. 6. *Demum*, ut à contumacia desistat. Fi-

nis enim censuræ est, ut homo respiciat, neque sit ulterius inobediens Ecclesiæ.

Quæres 3^{id}. Quot species Censuræ?

R. Tres. Excommunicatio, suspensio, & interdictum. Quia, ut dicitur in *cap. quaranti. 20. de V. S.* per censuram non solùm interdicti, sed suspensionis & excommunicationis sententia intelligitur. Idem habetur in *cap. Statutum. 13. de Sentent. excomm. in 6.* Non obstat, quod aliqui addant cessationem à divinis, & irregularitatem: quia cessatio à divinis vel comprehenditur sub interdicto, vel non est pœna fidelibus imposita, sed ipsa omissio divinorum officiorum in signum mœroris Ecclesiæ ob injuriam à subditis illatam, & tam pro innocentibus quam pro reis datur. Irregularitas, item depositio & degradatio non sunt pœnæ medicinales, sed sunt perpetuæ contra incorrigibiles, nec non absolute, sicut censura, sed dispensatione tolluntur.

Quæres

Quæres *quartò*. Quot modis fertur Censura ?

R. primò. Censura vel fertur à Jure, vel ab homine. Censura à Jure ferri dicitur, quæ mediante Lege aut Statuto lata est, & hæc mortuo Legislatore vim suam retinet. Censura ab homine est, quæ à Judice mediante sententiâ vel mandato fertur. Hæc nondum incurfa mortuo Superiore cessat; quia autoritas & jurisdic-tio, à qua dependet, cum morte ex-pirat.

2dò. Censura alia est generalis, alia specialis. Specialis ob speciale factum in determinatas personas; generalis in omnes vel plures fertur; ut si Episcopus excommunicet omnes, qui aliquod festum violabant.

3tò. Censura alia est latæ, alia fe-rendæ sententiæ. Latæ sententiæ est, quæ commisso delicto statim incurri-tur, & ante sententiam Judicis ligat; sive quæ secum trahit executionem, ut dicitur in *cap. Pastoralis*, 53. §. *Verùm*. de *Appellat*. Solet exprimi his verbis: Ipso facto sit excommunicatus; Excommu-nicamus eum, qui tale delictum fece-rit: subjaceat excommunicationi: ex-communicationem incurrat: noverit se esse excommunicatum &c. Censura sententiæ ferendæ dicitur, quæ com-misso delicto ante Judicis sententiam non incurritur. Solet exprimi: Præ-cipio sub pœna excommunicationis, Qui hoc fecerit, excommunicetur &c.

4tò. Censura alia est absoluta, alia conditionata. Absoluta est, quæ sine aliqua conditione fertur: conditio-

nata, quæ involvit conditionem, ut si Judex dicat: Nisi tali die solveris, te excommunico. Censura conditionata, quando conditio impletur, solùm vi-res habet. Si verò pendente condi-tione Judicem mori, aut jurisdic-tionem amittere contingat, conditione etiam impletâ censura caret effectu. Item si conditione pendente fiat appel-latio, effectus censuræ, conditione et-iam impletâ, impeditur. Constat ex *cap. præterea*, 40. de *appellat*. Quia si pendente conditione appelletur, idem est, ac si, antequam censura lata, ap-pellaretur.

Quæres *quintò*. Penes quos potestas ferendi censuram ?

R. 1mò. In Ecclesia est potestas fe-rendi censuras fundata in illo *Matth.* 16. & 18. *Quodcumque ligaveris super ter-ram, erit ligatum & in cælis. Quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Erb-nicus & Publicanus.* Quibus verbis Pe-tro ejusque Successoribus generaliter li-gandi & solvendi non solùm in foro interno, sed etiam externo datur po-estas. Hæc autem potestas probatur ex illo 1. *Cor.* 5. *Judicavi tradere hujus-modi Sathana in interitum carnis, ut spi-ritus ejus salvus fiat.* Loquitur ibi Apo-stolus de homine incestuoso, qui uxorem Patris sui cognoverat, quæ tra-ditio erat effectus excommunicationis latæ à S. Paulo, ut communiter inter-pretantur SS. Patres.

2dò. Potestas ordinaria ferendi cen-suras est 1mò in summo Pontifice: quia cujuslibet Reipublicæ benè ordinatæ supremus Princeps subditos non tantùm

per leges dirigendi, sed etiam inobedientes bonis communibus privandi habet potestatem. Ergo eandem potestatem supremus Ecclesiæ Princeps obtinet. 2dò. Hæc potestas est penes Archi-Episcopos respectu subditorum suæ diocesis, constat ex *cap. pernicioso. 1. de offic. Ordinarii. Habeant Episcopi singularum urbium in suis diocesis liberam potestatem adulteria & scelera inquirere, ulcisci, & judicare, secundum quod Canones censent, absque impedimento alicujus.* Non verò respectu subditorum Episcopis Suffraganeis, nisi in casu appellationis & visitationis; cum nec excommunicantur: am nec excommunicatorum sint Judices. *cap. Venerabilibus 7. de sentent. excom. in 6. 3tò penes Cardinales respectu propriarum Ecclesiarum. cap. his que. 11. de majorit. & obedient. 4tò penes Legatos à latere respectu Provinciae legationis suæ. cap. Legatos. de offic. Legati. in 6. 5tò penes Vicarium Episcopi, qui constituit cum Episcopo idem tribunal. cap. non putavimus. 2. de consuetud. in 6. 6tò demum penes Prælatos inferiores, quibus vel ex consuetudine, vel ex privilegio Pontificio potestas jurisdictionis in foro externo competit. cap. Veniens, de eo, qui furtivè Ord. suscepit. cap. dudum, 54. de elect.*

3tò. Potestas ferendi censuras delegata est penes omnes, quibus habentes ordinariam, hoc est: suo officio vel dignitati in perpetuum annexam, committunt: quia potestas ordinaria, eo ipso, quo ordinaria est, delegari potest. *cap. cum Episcopus. 7. de offic. Ordinari. in 6.* Fœmina jurisdictionis ecclesiasticæ incapax est,

cap. dilecta. 12. de majorit. & obedient. cap. nova. 10. de pœnit. & remission. Quia licet Beatissima Virgo MARIA dignior & excellentior fuerit Apostolis universis; non tamen illi, sed istis Dominus claves regni cælorum commisit. Quapropter fœminæ potestas ferendi censuras nec delegari potest.

Quæres sextò. Quæ conditiones requiruntur ex parte ferentis censuram, ut ligare dicatur?

R. Sequentes. 1. Censura voluntariè & humano modo ferri debet. *cap. cum voluntate 54. de sentent. excomm. 2.* Ferens censuram in proprio territorio exiltere debet: ferre enim censuras est jurisdictionem contentiosam exercere, quod Judex extra proprium territorium nequit. *cap. novit. 7. de offic. Legati. 3.* Ferens censuram nec censurâ ipse ligatus, nec odii aut vindictæ affectu præoccupatus esse debet. 4. Præmittenda est monitio seu censuræ comminatio. Censura enim fertur in contumaces & inobedientes ad præveniendum peccato futuro, vel in satisfactionem præteriti. *cap. Statutum. 13. de sentent. excomm. in 6. cap. irreprehensibilis. 24. de appellat.* Ut feratur Censura per modum sententiæ, monitio trina, vel una virtualiter trina in scriptis causam, propter quam feratur, continentibus præmittenda, & coram testibus, aut si censurandus lateat, ad domum illius, vel in Ecclesia aliove loco publico, concessio ad deliberandum sufficienti temporis spatio, juxta circumstantias & qualitates negotii insinuanda aut affigenda est. 4. Demum censura die non feriato ferenda: quia

quia causæ cognitionem, à qua die feriato abstinentium, plerumque requirere dignoscitur.

Quæres septimò. Quæ conditiones ex parte subjecti requiruntur?

R. Sequentes. 1. Debet esse homo vivus. *can. Legatus. 2. caus. 24. q. 2.* Quia Ecclesia in mortuos non exercet jurisdictionem. 2. Debet esse baptizatus; quia Ecclesia non punit extra Ecclesiam constitutos. 3. Debet esse rationis capax: Qui enim non est capax peccati, pœnæ quoque capax esse non potest. 4. Debet esse subditus censuram ferentis: quia Superior in non subditum jurisdictionis exercitium extendere nequit. *cap. cum inferior. 16. de majorit. & obedientia. cap. à nobis. 21. de sentent. excomm.* Ex quo summus Pontifex, cum nullum Superiorem in terris agnoscat, censuræ periculum neque à Jure neque ab homine timendum habet.

Quæres octavò. An quis duplici censurâ ligari possit?

R. Ob diversas causas idem homo duplici censurâ diversæ vel ejusdem speciei ligari potest; colligitur ex *Clement. Graviss. 2. de sentent. excomm. cap. cum pro causa cap. officii. eod. tit.* Ratio est: quia censura est vinculum morale bonorum spiritualium privationem causans: vinculum autem morale multiplicari potest, etsi privatio non multiplicetur.

Quæres nonò. Ob quas causas censura ferri potest?

R. Ad infligendam excommunicationem majorem, suspensionem vel interdictum requiritur 1. culpa mortalis; quia hæc pœnæ gravissimæ sunt: pœnam

autem culpæ proportionari oportet. Unde si quis per ignorantiam aliamve causam à peccati mortalis reatu excusetur, ipse quoque à censura excusandus erit. 2. Actus externus; cum de internis non judicet Ecclesia. 3. Actus prohibitus ab Ecclesia sub censura comminatione: censura enim absque præviâ monitione non fertur; ideoque ob peccatum merè præteritum censura ferri nequit, ut puniatur actus sine novo inobedienciæ peccato. 4. Debet esse peccatum in genere suo secundum proprietatem verborum legis, per quam fertur, completum: Leges enim pœnales strictè & propriè sunt sumendæ. Unde quando censura lata contra aliquem delinquentem v.g. furantem: illa mandantes & consulentes non ligat; nisi id in lege specialiter exprimat.

Quæres decimò. Quæ sunt causæ ab incurfione censuræ excusantes?

R. Sequentes: 1. Si incapax censuræ sit censuratus, quia v.g. non est baptizatus, carens usu rationis &c. 2. Si ferens censuram jurisdictione careat: ut si ante latam censuram legitima appellatio interposita fuerit. *cap. Pastoralis. de appellat. & cap. licet. de sentent. excomm. in 6.* Si appellans se gravatum esse judicet, Judex autem à quo appellationem frivolam judicans appellantem excommunicet: appellans, donec Judex ad quem pronuntiet legitime esse appellatum, in foro externo pro excommunicato sese gerere debet. 3. Si sententia censuram ferens errorem contineat intolerabilem. *cap. per tuas. de sentent. excomm. cap. Venabilibus. eod. in 6.*
ut

ut si sub excommunicatione impossibile, inhonestum, aut lege prohibitum præcipiatur. 4. Si consentiat ille, in cuius favorem censura lata est. Ut: Judex excommunicavit debitorem, si intra quindenam debitum non solvat: si creditor terminum solutionis ad trimestre proroget, præteritâ quindenâ debitor censuram non incurrit; si verò lapso trimestri non solvat, censurâ ligatur. Quia illa temporis determinatio facta à Judice non fuit ad obligationem finiendam, sed ne solutio ultra terminum illum absque creditoris consensu prorogaretur. 5. Per ignorantiam censuræ: imprimis invincibilem juris & facti antecedentem & concomitantem. Talis enim ignorantia à culpa excusat. Deinde per ignorantiam vincibilem. Quia censura ad coercendos inobedientes & rebelles fertur; ignorans autem vincibiliter, quamvis peccet, non tamen est rebellis Legi vel Superiori. Ignorantia affectata, crassa & supina juxta *cap. ut animarum. 2. de constitut. in 6.* non excusat; nisi censura sit lata contra eos, qui scienter, consultò, temerè, vel ex præsumptione cum dolo aut contemptu aliquid egerint. 6. Metus gravis in virum constantem cadens. Quia lex humana cum tanto damno vel periculo obligare non solet. 7. Innocentia. Verè enim innocens puniri non potest, & sententia lata contra innocentem manifestum continet & intolerabilem errorem. Si in aliquem censura feratur, qui coram DEO innocens, in foro tamen externo probatur nocens, reverà censuram non

incurrit; ideoque in foro conscientie occultè celebrare potest, nec irregularitatem contrahit, quamvis in foro externo se velut excommunicatum gerere debeat.

Quæres undecimò. Quandonam tollitur censura?

1°. Censura incurta non tollitur morte eam ferentis: quia pœna ob violationem præcepti injuncta tamdiu durat, donec legitimè tollatur. *cap. Pastoralis. 11. §. prætereà. de offic. Ordin. v.* Nec 2do morte ipsius censurati; nam fideles corpus in censura defuncti in loco sacro sepelire non obligantur; nec pro anima ejus communia suffragia & sacrificia offerre licet. *cap. à nobis. 28. cap. Sacris. 38. de sentent. excomm.* Nec 3to per emendationem delinquentis, aut satisfactionem parti læsæ præstitam. *cap. cum desideres 15. de sentent. excomm.* Quia quamvis censura imponatur, ut parti læsæ satisfiat, vel peccans se emendat, eo ipso tamen, quo se emendaverit, non cessat; sed expectanda absolutio. Et licet ille, qui violentas manus in Clericum injecit, ei, quem læsit, per compositionem & reconciliationem satisfecisse videatur: Ecclesiæ tamen, quam offendit, ex hoc non satisfecisse dignoscitur: & nisi forma Ecclesiæ, quæ pro absoluteione talium introducta est, observetur, non est communicandum eidem, ut loquitur *cit. cap. cum desideres. 4to.* Per solam ergo absoluteionem censura semel incurta tollitur, concessâ Petro ligatos solvendi potestate.

Quæ:

Quæres duodecimè. Quot modis fieri potest absolutio?

R. Sequentibus. 1. Simpliciter & absolutè, ad quam determinata verba non requiruntur: sed voluntatem absolventis exprimi sufficit, nec causa, ob quam censura incurfa, exprimi necesse est. Unicâ quoque absolute à pluribus censuris quis absolvi potest, In utroque tamen foro verbo vel scripto absolutio danda est.

2d^o. Absolutio sub conditione de præfenti, præterito, & futuro dari potest. Si conditio præfens aut præterita existat, valet absolutio; si non existat, non valet. Si conditio futura, suspensa manet, donec ponatur conditio. In quo patet differentia inter absoluteionem sacramentalem, quæ cum non pendeat immediatè à voluntate absolventis, sed remotè: quatenus ex illa voluntate materia & forma Sacramenti à Christo instituta oritur: ideo absolutio Sacramentalis sub conditione dari nequit; absolutio verò à censura cum pendeat à voluntate absolventis exterius expressa, ideo sub conditione dari, & effectus ejusdem suspendi potest.

3t^o. Ad cautelam datur absolutio, ut nempe malum, quod aliàs tam reo, quam aliis provenire posset, caveatur. Talis absolutio frequenter præmitti solet absoluteioni à peccatis; quando videlicet ille, qui absolvitur, censuræ ignarus est, vel suspicionem de censura habet: & ideo ad vitandam Sacramenti irreverentiam petit absolvi ad cautelam.

4t^o. Absolutio ad reincidentiam dari

R. D. Schnorrenberg Instit. J. Can.

potest, qualis est, si quis pro aliquo tempore tantum, vel pro aliquo tempore absolutè, & pro reliquo sub conditione alicujus operis præstandi, vel tantum in ordine ad aliquem effectum absolvatur. Taliter debitores censurati ob non solum debitum, imposito præcepto, ut nisi intra tale tempus solvant, in uensuram reincidant, sæpè absolvuntur.

Porro potestatem absolventi à censuris ab homine specialiter latis habet ille, qui censuram tulit, juxta regulam generalem: Res per quascunque causas nascitur, per easdem & dissolvitur. Item ille, qui Authori censuræ in officio & dignitate succedit: quia censetur eadem persona cum prædecessore. *Can. si Episcopus. 40. caus. 11. q. 3.* Item, qui pleno jure illius, qui censuram tulit, Superior est, ac demum ab Authore censuræ cum causæ cognitione delegatus. A censura generaliter lata, & à censura Juris non reservata quilibet in foro externo jurisdictionem habens sibi subditos absolvere potest; ut enim dicitur in *cap. nuper. 29. de sentent. excomm. Quando conditor canonis ejus absoluteionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur aliis facultatem relaxandi.* A censura lata à Jure reservata solum absolvere potest Author illius, vel ejus Successor, vel Superior, vel delegatus, aut demum privilegiatus. Sic Episcopi vigore Tridentini *sess. 24. cap. 6. de reform.* ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, modò nec publicæ, nec ad forum contentiosum sint deductæ, & juxta *cap. ea nosi-*

nositur. 3. & cap. quamvis. 58. de Sentent. excomm. Quoslibet Summum Pontificem ex quacunque causa adire impeditos absolvere possunt. Similiter & Regulares mendicantium ordinum, ac cum iis in

Privilegiis communicantes ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ, absolvendi habent potestatem,

§. Secundus.

D E

Excommunicatione.

Quæres primò. Unde nomen excommunicatio?

ꝛ. Dicitur excommunicatio, quia à communione separat; In principio enim Ecclesiæ excommunicati dicebantur, qui à communione corporis Christi separabantur. Dicitur quoque anathema, quod maledictionem & execrationem significat, ut *Marci 14. Caput anathematizare.* eò quod excommunicatus tanquam aliud execrabile & maledictum vitetur.

Quæres secundò. Quid est excommunicatio?

ꝛ. Est censura Ecclesiastica separans excommunicatum à communione fidelium, hoc est à communicatione in colloquiis, contractibus, commerciis, Sacramentis, orationibus Ecclesiæ, aliisque officiis. Quamvis autem ceteræ censuræ etiam aliquibus ex his bonis privent, ab excommunicatione tamen distinguuntur, quia excommunicatio directè & per se his, in quantum in illis est communicatio aliqua cum fidelibus, privati: ceteræ autem privant Sacramentis & officiis divinis, in quan-

tum Sacramenta & officia divina sunt, aut in eorum officio est Ecclesiastica jurisdictione.

Quæres tertio. Quotuplex est excommunicatio?

ꝛ. Duplex: major & minor. Colligitur ex *cap. si quem. 59. de Sentent. excomm.* Excommunicatio major dicitur, quæ administratione activâ & receptione passivâ Sacramentorum, Ecclesiæ suffragiis, & fidelium communione privat. Excommunicatio minor directè solum privat receptione passiva Sacramentorum: & hæc est solum excommunicatio secundum quid. Incurri potest ob peccatum veniale, & facile à quolibet Sacerdote tolli potest. Excommunicatio absolutè prolata semper intelligenda est major; ut definitum est in *cit. cap. si quem.* Si quem sub hac forma verborum: illum excommunico, vel simili à Judice suo excommunicari contingat: dicendum est, eum non tantum minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam majori excommunicatione quæ à communione fidelium separat, esse ligatum. Quæ-